Ч. 278 (13.477). Львів, неділя 22. жовтня 1933. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

„Просвіта" і постава громадянства до неї.

Справам організації присвячують у нас віддавна доволі уваги. І не даром. Адже вона є основою кращого громадського і національного життя. Тільки на ній може станути будівля, яка відповідала би нашим замислам. Через те й не годиться творити ніякої організації „от так собі", навмання, для самої моди, — але завжди згідно з ціллю, якій вона має служити. Щоправда, в нас це вже назагал розуміють. Зате покутує ще інше — здається споконвічне лихо, — що нам завсіди якось не достає **сили волі,** щоби розпочате діло довести до кінця. Покладемо фундамент і — зупинка; з властивою будовою нам якось не спішиться. Створимо рямки, — але: що в них покласти, яким змістом заповнити? — нам начебто байдуже. І відси така повільність нашого поступу, нашого росту. Щоби запобігти тому, організація усе мусить вязатися з вихованням. Є це дві рівнобіжні й співзалежні сили, що разом і спільно рішають про вартість та значіння народу.

Першим і найкращим двигуном цих зєдинених сил на службі українського народу є „Просвіта". Адже найголовнішим її завданням — було, є і буде: **організувати й виховувати** живі та щораз нові людські сили для усіх потреб нації, що раз-у-раз наростають. А потреби ці дуже великі, передусім у теперішне „время люте". Щоби їх задоволити треба чимало сил. І хоч у доборі сил — ми дивимося передовсім на їх якість, то всетаки „якість" добуваємо із „кількости"; де не має „кількости", там і про „якість" говорити не можна. А цим питанням: „кількости" та „якости" — відповідають саме поняття: „організації" та „виховання". Кількісний чи пак організаційний момент узалежнює від себе питання якости — виховання народу.

Та й на тому ще не кінець. Організація свідчить навіть про ідею. Бо ідея — хочби й найкраща — сама не здійснюється ніколи. Її треба здійснювати! А здійснюють ті люди, що вірять в неї, що у вірі тій лучаться зі собою, що творять організацію задля тієї ідеї; щойно тоді обидві вони — організація і ідея — є живими. Коли нема таких людей — нема й організації, а нема організації — значить нема й ідеї самої!

Ідея, якість, виховання народу — це саме та духова будівля, що її має здвигнути на своїх організаційних фундаментах „Просвіта". Будівля — необхідна, величня і свята! Та чи доволі сильні її фундаменти?

Відповіди на це цікаве питання шукаймо в цифрах, що зясовують теперішній організаційний стан нашого товариства. Ось вони:

На кільканацять тисяч низових клітин ріжних видів нашої національної організації на західньо-українських землях — мала „Просвіта" в 1932 р. ледви 1.272 правних членів (приблизно 10 проц.), які заплатили членські вкладки; з того 882 читальні (себто 27 проц. з усіх 3.300 зареєстрованих у „Просвіті") і 350 кооператив (себто 10 проц. з усіх ок. 3.500 зареєстрованих у Рев. Союзі Українських Кооп. у Львові), хоч по думці статутів обидвох цих організацій — усі вони **мають обовязок бути членами Т-ва „Просвіта" у Львові.** Щороку основується низка нових читалень і кооперативів, але членство їх у „Просвіті" щорічно маліє... (напр. в 1931 р. на всіх 3.200 зареєстрованих кооператив — 471 було членами „Просвіти", себто 14.7 проц.). Бачимо, що з кількістю не росте якість. А це явище дуже погане.

Ще гірше з фізичними членами. На сім міліонів українців на західніх землях — в 1932 р. було ледви **5.419** членів (пять тисяч чотириста-девятнацять!), які заплатили членські вкладки до Матірного Т-ва, в тому числі 971 жінок. Із наших північних земель (Волинь) було між членами лише 20 мужчин і ані одної жінки. Із двох наших найчисленніших інтелігентських станів було: 582 священиків (що на всіх 2.657 виказаних у шематизмах трьох галицьких дієцезій становить 21.8 проц.) і 502 учителів (що на всіх ок. 3.000 зареєстрованих у „Взаїмній Помочі Українського Вчительства" виносить ледви 16.6 проц.). З округів: Войнилів, Краковець і Поморяни нема в членах ані одного священика; лише по одному — з округів: Залізці, Лежайськ, Миколаїв н/Дн., Рудки, Солотвина, Судова Вишня і Янів; православне духовенство не дало ані одного члена. З округів: Богородчани, Броди, Бучач, Краковець, Підволочиська, Скалат, Тисьмениця і Янів — ані одного вчителя. Жах... Адже самі ці два стани, без родин, повинні дати „Просвіті" мале число: 5.419 членів.

І все це в той час, коли на західньо-українських землях живе ок. 30.000 незалежної матеріяльно української еліти з вищою освітою і інших стільки, які до еліти тієї себе причисляють; у час, коли в самих лише управах і проводах наших організаційних клітин (читальні, кооперативи, кружки Р. Ш., Відродження, Союзу Українок, Соколи, Луги і т. п.) находяться грубо понад 100.000 громадян, тих — вибраних, передових, найкращих українців; у той час найшлося несповна півшеста тисячі громадян, що зложили „Просвіті" по два золоті членської вкладки на цілий 1932 рік.

Якже представляються поодинокі райони? — **Львів,** що з природи речі — як осідок усіх наших краєвих централь — мусить займати передове місце в цілому нашому національному життю, на понад 60.000 живучих тут українців дав „Просвіті" ледви в 1932 р. ледви 934 членів, у тому 246 жінок; з того лише 32 священики, 15 адвокатів (в українських виданнях оголошується їх 42), 25 лікарів, 384 урядовців і 215 інших. А тимчасом по управах і канцеляріях лише центральних установ у Львові є понад 1000 українців. А чейже підчас останніх соймових виборів із самого Львова впало ок. 11.000 голосів на українську листу. Чи бодай стільки членів не повинен Львів дати „Просвіті"?...

Друге місце по Львові, займає **рогатинський повіт** із своїми 316 членами, але в тому лише 17 жінок. Цікаве, що кількість тих членів зросла помітно саме в 1932 р., коли то в Рогатинщині почалася відома боротьба між громадянством; тоді вписалося тут аж 215 нових членів, які в більшості вплатили лише частину членської вкладки (по 50 сот.); які це члени — дійсні, чи „сезонові" — покажуть наступні роки. Та все таки треба зазначити, що між членами тієї філії було в 1932 р. **найбільше селянства** (188 осіб).

Понад 200 членів дали лише два повіти: **Перемишль і Коломия** (але з Гвіздцем і Печеніжином 256). Понад 100 — Тернопіль (192), Станиславів (161), Золочів (144), Жовква (110), Калуш (104), Копичинці (104) і Самбір (108). У шістьдесяти філіяльних осередках членство вагається між 10 і 100. Але є цілий десяток округів, **що не дали навіть 10 членів.** Ось вони: Лежайськ і Товмач (по 9), Козова (8), Мостиська (6), Войнилів і Рудки (по 8), Залізці і Янів (по 2), Краковець (1). І в тих осередках є філіяльні Виділи!!!

Оце й наша тривожна дійсність. Гадаю, що тут уже зайві всякі пояснення, бо ніщо хіба не промовить так розпучливо, як саме ці голі цифри. Висновки хай зробить собі вже сам читач.

Коли поглянемо на нашу організацію із перспективи надходячого 65-ліття „Просвіти", то побачимо, що членство її від початку аж до війни правильно зростало й у 1914 р. досягло числа понад трисять тисяч. Із відновленням діяльности „Просвіти" по війні бачимо зразу цей самий прогрес: число членів, що в 1920 р. виносило 560, росте з року на рік і в ювилейному 1928 р. доходить до 12.508. Але тут починається якийсь загадочний зворот на гірше; за 5 останніх літ впало членство близько на половину. Щож це означає? Якже можна оправдати таку дезерцію із фронту „Просвіти"? Тоді, коли централя — серед небувалих досі матеріяльних труднощів — серед несчислених перепон — латає як може раз-по-раз надшарпану організаційну спілку, вливає будучий зміст у неї, з усіх сил бореться за визволення Духа Народу, вказує на грозу й остерігає громадянство... тоді, коли страшними примарами йде на ціле наше національне життя постійний і скріплений наступ чужинного духа... Одним хіба: браком якости — виховання — ідеї! І грішать цим навіть ті, що добули освіту й стоять на передовому місці. Тут саме й показується пророчисто, що „Просвіта" це не справа лише якихсь нижчих верств українського народу, — **це справа всіх верств — цілого народу!** Тому всі, що болікть душею над тим, що не є ще в нас так, як треба, — всі, що хотіли би направляти зло, критикувати, навчати, завзивати — мусять зачинати від себе, щоб потім мати моральне право вимагати від інших. І над цим саме треба застановитися поки час, щоби не було запізно...

(м. д.)

Журби Малої Антанти.

Зїхалися недавно тому до Синаю (Румунія) представники держав — Чехословаччини, Югославії й Румунії, що творять малу Антанту, щоби обмінятися думками. Міністри — Бенеш, Євтич та Тітулеску радили про господарські справи, — як налагодити між державами Малої Антанти експорт та імпорт предметів хліборобства та промислових виробів, щоби взаїмно собі не шкодити. Казалося там про роззброєння, але одночасно конференція демонструвала військову силу Малої Антанти недвозначно погрожуючи німцям та мадярам. Була розмова про становище кожної держави Малої Антанти до Совітів. Також програма нарад передбачувала обміркувати становище до Австрії та проблему дунайського басейну, як господарської цілости. Виринали навіть пляни посередництва між Францією та Італією. Також мали союзники на увазі показати Польщі, що якось від М. Антанти бокує, що „в єднанні сила", як то добре й безпечно бути в спілці та яку грізну силу може представляти собою така спілка..

Господарські висліди конференції, здається, не дуже то блискучі, — коли згадати, що там погодилися лише на формах компенсаційної торговлі: будуть обмінюватися лише лишками товарів; крім того Румунія заплатить свій борг в сумі 400 міл. лей Чехословаччині за чеські промислові вироби румунським збіжем.

Можна вважати, що значіння синайської конференції, як і цілої Малої Антанти, є тепер лиш суто політичне.

Щодо політичної ситуації середньої Европи, то вона представляється так: Німеччина повертається до свого передвоєнного пляну пангерманської середньої Европи. Франція противиться тому та всіми силами сприяє Малій Антанті, яка цілком відповідає французьким інтересам, як противага Німеччині. Італія знову ж боїться, щоби на Адріятиці та на італійському північному кордоні не повстала нова поважна сила, а тому всіми силами старається втримати при собі ініціятиву й провід в політиці середньої Европи. Середнеевропейська політика Італії зав-

жди була негативною. Раньше вона сприяла розпадові Австро-Угорщини. Колиж остання розпалася, тепер має іншу журбу — боїться там французької гегемонії. Позискала собі мадярів, піддержує Австрію, надіється на розпад Югославії й нарешті заміряла проектом пакту 4-х эсягнути ревізію тріянонського договору, наслідком якої повсталоб в середній Европі під італійським протекторатом нове угрупування держав, зложене зі скріпленої Мадярщини, Австрії та евентуально самостійної Хорватії. Цей плян Італії покищо не вдався, а проте надалі лишилася ще реальна можливість злуки Австрії з Мадярщиною, як противага австро-німецькому аншлюсові. Англія не хоче мішатися в політику середньої Европи й має лише одне бажання, щоби там панував спокій. Взагалі Англія мабуть єдина справді боїться нової війни, в якій вона нічого не зможе придбати, а ще більше втратити, ніж в останній війні. А проте не легко залишатися їй невтральною, бо військова перемога Франції чи Німеччини може нарушити нинішню, хоч як погану, европейську рівновагу та стати загрозою вже англійському великодержавницькому престіжові на европейському континенті.

Відношення Малої Антанти до СРСР скомплікован тим, що кожна з трьох держав має тут власні інтереси, які не покриваються з інтересами інших членів спілки. Найсильніше тертя між Румунією та СРСР. Ці дві держави мають спільний та **спірний** кордон. Румунія анектувала Бесарабію, якої не має на думці повернути, а більшовики також не люблять повертати чужого: за світової війни Румунія свій золотий скарб евакуувала до Росії й дала туди на схованку до російського державного банку. Після революції Совіти відмовилися повернути скарб Румунії.

Для Югославії Совіти взагалі не представляють собою нині ніякого політичного значіння. Югославянська політика має дві політичні проблеми — її взаємини з Італією та Болгарією. Колиб Совіти були царською Росією, яка опікувалась болгарами, то може Югославія через Болгарію навязалаб і до того свого колишнього протектора та використала його для миру з Болгарією і боротьби з Італією. Нині Болгарія щораз дужче входить в сферу впливів Італії, а Совітам більше залежить на торгівлі з фашистами ніж на бідній Югославії.

Чехословаччина має найменше політичного інтересу до зближення з СРСР, а всеж економічний інтерес має немалий. Цей інтерес і спонукує декотрі кола в Чехословаччині вести жваву пропаганду за зближення з СРСР. Але ті приятелі Совітів забувають одне: що більшовики вживають торговельних звязків як агітаційного засобу до переведення своїх політичних цілей. І тому в останній час можна стрінути в чеській пресі такі мінорні замітки: „В 1931 р. ми мали вивозу до СРСР на пів міліярда, прийшов рік 1933, коли наш вивіз досяг лише десятини тої суми. Причина того на боці нашому й совітському. Мусимо ствердити, що нам не відібрала совітського замовлення конкуренція Німеччини, лише Польщі, на рахунок французьких кредитів. Польський та французький вивіз зростає, а чехословацький є з бігом останнього року зведений до зера“.

Якеж становище СРСР до Малої Антанти? Середня Европа її тепер взагалі дуже мало цікавить. Ще за Чічеріна совітська політика трохи цікавилася справами чехословацькими та австрійськими. Тимчасом Літвінов присвячує свою увагу лише політиці з великими державами, не звертаючи уваги на малі держави, що на його думку ведуть свою політику під диктатом великих держав й тому з ними зайво говорити.

Щож торкається спеціяльно Малої Антанти, то совітська політика не вірить в її самостійну політичну силу і в те, що вона колись зможе вести самостійну політику в середній Европі. Для більшовицької преси і для совітської політики Мала Антанта — васаль Франції, а тому справа

Малої Антанти у совітській політиці належить радше до компетенції совітського посольства в Парижі. Відношення СРСР до Малої Антанти міститься у франко-совітських взаєминах. Через те й ініціятива синайського аеропагу у справі наближення до Совітів — дуже обмежена.

Нині Мала Антанта мусить рахуватися: 1) з експанзією нім. нац.-соц. на Судети, 2) з проблемою „Аншлюсу“, 3) з ревізіонізмом Угорщини, 4) з балканською експанзією Італії, 5) з договірними, політ.-військовими та фінансовими зобовязаннями супроти Франції, — а на тлі всіх тих справ проблема СРСР сходить на задній плян. Колиж на чергу дня входить питання розвалу Ліґи Націй і цілої політичної післявоєнної системи Европи та диктатура 4-ох великодержав — перед Малою Антантою стає питання рації екзистенції. Тому найближчий зїзд представників Малої Антанти буде напевне ще цікавіший.

М. О.

ЧИ МОЖНА УЯВИТИ СОБІ СУЧАСНУ КУЛЬТУРУ СВІТА БЕЗ ПРЕСИ? АЛЕ ЧИ БАГАТО ГРОМАДЯН ПРИЗАДУМАЛОСЯ НАД НЕОБХІДНІСТЮ РІДНОЇ ПРЕСИ ДЛЯ РІДНОЇ КУЛЬТУРИ І СКІЛЬКИ НАШИХ ЛЮДЕЙ ДІЙШЛО З ТОГО ПРИВОДУ ДО ПРАКТИЧНИХ ВИСНОВКІВ?!

День ощадности.

КОМУНІКАТ Т-ВА „ОЩАДНІСТЬ“.

Згідно з §. 6. інструкції в справі організації „Ощадности“, ухваленої Надзірною Радою Т-ва „Ощадність“, кооп. з обм. відпов. у Львові, відбулося в льокалі Центробанку 16. жовтня ц. р. зібрання львівських членів Т-ва „Ощадність“.

По відповіднім поясненні Управи Т-ва „Ощадність“ вибрано заряд Львівського Відділу з таких осіб: радн. Стахій Стеблецький, інж. Микола Творидло, д-р Юліян Гірняк, ред. Володимир Целевич, о. д-р В. Застирець, Евстахія Тишинська і Аґатон Добрянський.

З огляду на те, що заряд мусить утворити дві секції, а саме: для міста Львова і для львівського повіту, уповажнено вибраний заряд до кооптування членів заряду.

Свято „Ощадности“ у Львові має відбутися в неділю, дня 5. листопада 1933., а протягом місяця листопада і грудня 1933 р. та січня 1934 р. мають відбуватися „Свята Ощадности“ у всіх громадах львівського повіту.

Про час та місце, де будуть виголошені відповідні реферати, заряд Відділу подасть осібно до відома громадянства.

Подаючи цей звіт до загального відома — Управа Т-ва „Ощадність“ у Львові взиває всі повітові кооперативні установи в краю, щоби вони негайно відбули зібрання для вибору зарядів Повітових Виділів „Ощадности“, котрі мають зорґанізувати „Свято Ощадности“, та в цей спосіб впровадити дальшу діяльність пропаганди ідеї масової, поголовної ощадности та закладання збірниць „Ощадности“ й українських райфайзенок у всіх громадах нашого краю.

—o—

Америка й Совіти.

ПАРИЖ, ПАТ. „Нотр Тан“ повідомляє, що сен. Бораг висловився за навязанням взаємин зі Совітами, арґументуючи тим, що близькі звязки капіталістичних держав з Совітами мусять підривати під комунізмом терен. „Матен“ заповідає, що у висліді розмов през. Рузвельта з членами уряду Злучені Держави признають „де юре“ уряд Совітів ще перед 1-им листопада ц. р.

—o—

Виселять з Німеччини 100.000 жидів?

ПАРИЖ, ПАТ. „Журналь де Деба“ подає поголоску, яка кружляє у Женеві, а саме, що німецький уряд задумує в листопаді ц. р. виселити з Німеччини 100.000 жидів.

—o—

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 22. ЖОВТНЯ 1933.

ІЛЬКО БОРЩАК.

Зносини гетьмана Розумовського з Францією.

(З нових матеріялів).

(Докінчення).

Гетьман благає, щоб з нашого боку вжити всіх заходів обережности при листуванні з ним, бо в разі, якби про це дізналися в Петербурзі, він згине. Мушу додати, що цей острах гетьмана пошкодив йому вибрати доброго аґента, бо капітан Розендаль людина надто боязлива й навіть обмежена. Він погодився виконати місію гетьмана виключно під умовиною, що ніколи не вернеться до Росії й що діставатиме від п. Розумовського досмертну річну пенсію 5.000 французьких ліврів. Зрештою в цьому одному лише признаю розум капітана, в інших справах цього не видко.

Хоч уже цю справу я найшов досить заплутаною, але вважав, мій пане, доцільним зреферувати її Вам докладно, щоби Ви зробили з неї відповідний ужиток.

Я сам закінчу свої справи тут за тиждень, тому прошу Вас дати всі належні в цій справі інструкції по слові його Величности у Варшаві, бо я відповів п. Розендалеві, що він може за якийсь час звернутися до нашого посла, від якого дістане або пашпорт, щоби поїхати до Франції, або ту чи іншу відповідь від Вас. В цілях конспірації я прохав його не показуватися у Варшаві, де стільки є прихильників Росії, а покищо замешкати в одному з моїх маєтків.

Тому, що це не є мій секрет, я нічого не скажу панові де Кастера (посол Франції у Варшаві). Ви самі порішіть, як далі повести цю справу, або її зовсім кинути.

Щоби цей лист оминув цікавости німецьких аґентів, я посилаю його через молодого старшину Жібса з мого полку.

Маршал де Льовендаль.

У відповідь на цього листа граф д'Аржансон відписав 13-го липня 1751 р. до маршала Льовендаля:

„П. Легран, військовий комісар, який займається справами Росії, приїхав позавчора. Він передав мені листа, що його Ви мали за честь мені наліслати. Я конферував у справі цього листа з п. міністром закордонних справ, а потім разом з п. міністром ми були у короля (Людовика XV-го), якому прочитали Вашого листа щодо п. ґетьмана Розумовського. Його Величність рішила, що можна вислухати все, що росповість п. капітан Розендаль і що можна йому передати, що вразі потреби ґетьман знайде у Франції захист і опіку. Але тому, що справа це вельми делікатна й тому, що раніше ніж заанґажуватися у таку пертрактацію, треба мати гарантії щодо певности аґента, треба спершу випробувати п. Розендаля в місіях загальнішого характеру, яких викриття не принеслоб великих неприємностей інтересам Й. В. В цьому питанні Він краще ніж хто інший зможе порадити нам, як вернеться до Франції. Покищо король наказує Вам відослати капітана Розендаля з Вашого маєтку у Польщі до Страсбурґа, де він чекатиме Вас, коли вертатиметеся до Франції. Ви привезете його тоді до Парижа.“

12. серпня 1751 р. новий лист від маршала Льовендаля до Аржансона, вже з Берліна.

„...Тому, що особа Вам відома (Розендаль) не є більше в мому польському маєтку, а знаходиться в Данціґу, де чекає моєї відповіді, я негайно відписав цій особі, щоби вона зустрілася зі мною в Гамбурзі, де я буду 24. серпня.“

Зрештою 30. серпня новий, останній лист Льовендаля:

„...Чекаю кожної хвилини новин від відомої Вам особи (Розендаля), яку Ви доручили мені привезти до Франції.“

На цьому кінчається тека паперів в нашому питанні, що переховується в Нансі. Якаж була доля місії Розендаля? Чи приїхав він до Франції? На все це покищо не можемо дати відповіді за браком документів. Потрібні нові розшуки. Але вже те, що ми подали вище, яскраво показує чого властиво шукав Розумовський у Франції.

Бретанія.

Банкроти.

Як москвофільські „патріоти“ довели над беріг пропасти „Защиту Землі“.

II.

Надзвичайні загальні збори членів „Защ. Землі“, які відбулися 17. 9. 1932 р. спеціяльно для приняття рішень щодо дальшої діяльности „З. З.“, по довгих і бурхливих дискусіях вирішили — з огляду на наслідки на випадок конкурсу — рятувати ту установу. Наслідки упадку „З. З.“, як кооперативи побудованої на селянських капіталах (бо „З. З.“ має понад 1200 членів при уділах по 100 зол. і при поруці 5-кратній або по 500 зол.), були би страшні, тимбільше в нинішніх умовинах. Крім того не менші страти понесли би бідні люди, котрі вложили в формі ощадностей свої тяжко запрацьовані гроші як резерву на тяжкі часи на суму 150.000 зол. (бо решту на такуж суму або й більше виплачено, на щастя, передше).

Як уже згадано, заг. збори були бурхливі, бо члени ніяк не могли зрозуміти рефератів і звідомлень, що руїну такої старої інституції спричинив якийсь Солук на спілку з жидами — і то в осередку культурного й економічного життя, до того ледви кілька кроків віддалі від „Р. Рев. Союзу“. І як я мав нагоду говорити з людьми, що знають справи „З. З.“ досить докладно, то фактично головну вину доведення до руїни селянської установи поносить тільки **„Русскій Рев. Союз“ і представник Ставропиґії,** що мав на ціли слідкувати за діяльністю „З. З.“ і її дирекції, а то тимбільше, що цей представник був сам там директором або членом Надз. Ради і мав спеціяльні повновласти, а навіть право „вета“! Щож виявилось? „Русским Рев. Союзом“ проводили якісь спеціяльно підшукані молодики, які про кооперацію мають стільки поняття, що можуть похвалитися, що вміють стягати членські вкладки і бавитися в директорів та на зборах реферувати: „От бачите — ось то ми строгі ревізори“... і т. д. І так по трупах хотіли виробити собі „марку“. Одначе справою „Русского Рев. Союзу“ і його діяльністю та його шкідницькою роботою по селах, а навіть у Львові треба буде занятися окремо і ми постараємося шан. громадянам подати про нього більше цікавих інформацій.

Тяжке положення „З. З.“ дало притоку деяким людцям робити інтерес на політиці. І хтож тут виступає на арену, як не „благодітель“ і посол і комісар „Народнього Дому“ п. Міхал Бачинський, той самий, що сипле мови в соймі, що нема „русского“ народу, а тільки вибранці „русіні“ — ну а вже щодо українців, то мабуть кожний знає, що п. Бач. видав брошуру, що такого народу нема! Цеж історик і знавець і реформатор! Але вертаймо до „З. З.“. Той пан посол, захитаний закидами матеріяльної і моральної натури, видвигнених на судових розправах його б. товаришем п. Ліпецьким, котрий давав, так мовити, „намацальні“ докази про двоміліонові страти в Нар. Домі, — аби тільки удержатись на комісарськім стільці, давай давати кредити всім москвофільським товариствам! Очевидно, в першій мірі „З. З.“, бож то центр, ну — і ближче політики! Відомо нам цілком певно, що серед членів Надз. Ради були одиниці, що з погордою відкидали оферти п. Бач., але в біді потопаючий чіпається бритви.

І тут саме початок дальшої траґедії — і то вже гірше матеріяльної, бо моральної Як уже з „Ділі“ в лютім ц. р. було подано, п. Бачинський зорґанізував делеґацію представників „русских“ товариств до Варшави, аби там добивати у міродайних чинників кредитів для тихже т-в. І як тепер уже всі наглядно бачать, п. Бачинський такі кредити добув, але не в грошах для потребуючих т-в, головно для „З. З.“, але здобув „кредо“ у панів міністрів, що має всі т-ва й орґанізації москвофільської партії за собою. І ця обставина помогла не „З. З.“ й іншим — а **помогла п. Бач. лишитись і надалі на комісарськім фотелі.** Які перипетії переживала москвофільська партія, а радше її проводирі при „хожденіях“ за тими кредитами, які вимоги й умовини ставили їм п. Бач. та його поплечники посол Яворський і дир. Нар. Дому Слезюк, то вже переходить достоїнство людини. Як відомо, „З. З.“ дотепер ані сотика не дістала і через визікування попала в іще більші клопоти.

Забираючи голос у „Ділі“ про москвофільські установи, стаємо в обороні всеж таки нашого дорібку, хоч ці установи в руках москвофілів і не служать нашим інтересам у такій мірі, як того ми бажалиб. Уважаємо, що скорше чи пізніше ті запечені „русскі“, що ще нині не хочуть бачити потреби співпраці з українськими орґанізаціями на полі культурно-економічнім, переконаються, як багацько за час свого „маневрування“ стратили. Бож ніде правди діти — **москвофільська партія сьогодні істнує лише на папері!**

А коли вже на сторінках нашої преси забирають голос самі москвофіли, то видно, що в тому таборі далеко не все так, як це преса („Земля і Воля“ і „Русскій Голос“) представляє. Зрештою вже сама форма і тон писанини тих газеток свідчать про ціль тої — даруйте за слово — преси.

З огляду на трагічне положення „З. З.“ повинні би ті громадяни, що йдуть за голосом п. Бачинського, чей уже раз переконатися, що тут діло не в рятуванні „З. З.“, або в уряджуванні ріжних „русских“ свят і торжеств для добра народу, але чистий політичний ґумбуґ п. Бач-ого і його сателітів для чисто особистих цілей.

Якщо міг би хтось закинути, що українська преса подає невірні інформації, то замічаємо, що відомости ці далеко неповні. А наведемо хочби таке: Коли пп. Бачинський і Слезюк всюди розголошують, що боронять інтересів „русінського народу“, до якого причисляють русских, то чому не наведуть хочби одного випадку, що своїм впливом зробили щось доброго для загального добра? Чому Нар. Дім донині не дав ґарантії для „З. З.“ і справа ця тягнеться від початку вересня м. р.? Зате п. Слезюк вимагає, аби такі ґарантії дали **всі** москвофільські установи! Що це має означати, здається, всім відомо. Тим панам іде про те, щоби всі товариства заанґажувати-прикувати до „З. З.“, а радше до банків, котрі малиб дати кредит для „З. З.“ аби відтак пп. Бач. і Слезюк могли лекше командувати й тими, котрих нині не можуть зєднати. Яких доріг і способів уживають згадані панове, аби „З. З.“ взяти у свої руки, щоби тим лекше провести свої пляни, це подобає і на комізм. П. Слезюк узяв собі до помочі тих самих директорів „Русского Рев. Союзу“ пп. Ганасевича і Плешкевича, котрі, знаючи про стан „З. З.“ ще в попередніх роках, коли можна було запобігти таким стратам, — не перевели ревізії. А тепер всі вони **всякими способами форсують талергофський зїзд, бо кажуть, що залежно від того, як він пройде, може „З. З.“ дістати кредити.** Ось такими дорогами йдуть пани з Нар. Дому і їх прихвостні.

Коли ми при справах „З. З.“ порушуємо й інші справи, то це все так зі собою звязане, що фактично годі перевести розподіл — хто нині серед москвофілів проводить, хто має рацію, хто ідейний, а хто запроданець, хто банкрот, а хто здоров! Ситуація, в якій найшлась москвофільська партія і її провід, — почавши від гори до долу і навпаки — мусить довести або до цілковитої санації й оздоровлення нашого цілого народнього орґанізму, або **доведе до повного банкроцтва!** І тому чесні громадяни і з українців і з москвофілів шукають способу, як рятувати ті здобутки, які нарівні дорогі й цінні одній і другій стороні, себто цілому нашому народові.

„Защ. Землі“ як чисто кооперативна установа — нині одинока в Галичині кредитова установа в руках москвофілів — повинна всіх образумити, що санувати її може лише сам її господар, значить — члени. А що упадок „З. З.“ потягнув би і страшні наслідки для тих товариств, що дали ґарантії — на випадок упадку „З. З.“ мусіли би вони понести всі консеквенції, а 1.200 членів платити по 400—500 зол. з титулу уділів, — то уважаємо, що трудно нині дальше „політикувати“ і датись використовувати ріжним моральним банкротам. Тому, що членами в „З. З.“ є в більшості (понад 850) селяни, то у власному інтересі тих членів є **довести до вияснення ситуації і політики!** І тому ті особи, що ширять демаґоґію і голосять ріжні ідеї й переконання, повинні би застановитись над тим, що дальше. Чому ті селяни, що мають намір приїхати на талергофський зїзд, мали би слухати промов таких талергофців, що — правду кажучи — може навіть докладно не знають, де цей Талергоф находиться! І чи не добре булоб, поставити їм питання: Що, ви, панове, за одні і кого репрезентуєте? Який нарід і яку ідею? І чи це санація „Защ. Землі“? О, так — санація!

Забираючи слово в справі „З. З.“ і в інших справах, які наболіли на нашім народнім орґанізмі, робимо це тому, бо вони вимагають санації, але санації для обєднання всіх наших народніх сил — для осягнення тих прав, які нам, як народові, а не партії, належаться! Партії можуть бути внутрі народнього орґанізму ріжні, але не можна ділити одного народу на два — і внутрішнім роздором торувати дорогу до нищення наших національних здобутків матеріяльних і культурних. І та „Защита Землі“, яка мала стояти на сторожі охорони землі, себто селянського варстату праці — саме тільки через політикування служила всім, тільки не тим селянським інтересам. Сама історія показала, що жити можуть тільки живі! Тому нічого дивного, що всі інституції й орґанізації москвофілів нидіють та упадають, не находячи ґрунту для праці і не маючи відповідного вишколення і відданих людей. Тому то якісь фантазії, що ситуацію для москвофілів може направити якесь політичне потягнення тих чи інших груп або партій у поляків можна уважати за забавку дитинно розвинених людей. Держава має свої власні інтереси і не буде оглядатися, чи це добре і приємне буде москвофілам або українцям; вона поступає так, як того вимагає політика в краю і за границею. Тому наївна віра, що той посол або політик щось москвофілам зробить або поможе. Треба власних сил і засобів, а того не осягнемо, як довго москвофіли будуть будувати у нас Росію, замість стати рамя об рамя до праці з українцями.

„Защита Землі“, як уже вказує сама назва, повинна була боронити селянських інтересів. І якщоб так була поступала, то напевно не булаб найшлась у такому положенні, як сьогодні

ПАМЯТАЙТЕ, ЩО ЧИМ СКОРІШЕ ПІЧНЕТЕ СПЛАЧУВАТИ ЗАЛЕГЛІСТЬ ЗА ПЕРЕДПЛАТУ, ТИМ СКОРІШЕ ПОЗБУДЕТЕСЯ ДОВГУ І ПРИЧИНЕТЕСЬ ДО ПОПРАВИ ВІДНОСИН У НАШИХ ВИДАВНИЦТВАХ.

І як під оглядом матеріяльним для „Защ. Землі" ті надійні обіцянки не дали найменших висліди, так і зберігаючи свою перестарілу ідеольогію, москвофіли не дістануть, бо й дістати не можуть, якоїсь поважнішої підтримки під оглядом політичним. Лише природна національна оборона своїх народніх інтересів може дати позитивні висліди.

Колиж члени Надз. Ради і взагалі члени „русских" установ переконалися, що всі за порядком запевнення провідників, що все добре і все в порядку, показались опісля неправдивими і що тим установам грозить банкроцтво, а „Защита Землі" це, так сказати, повне банкроцтво мала би припечатати, то тут далеко не вся вина в директорах і Надз. Радах, тої чи іншої установи... Тут само життя вказує, за ким право до життя і дальшого розвитку!

Тому справді крайня пора над тим усім поважно призадуматись і вже раз відвернутись від усяких шкурників та скорумпованих докраю політиків! І селяни й інтелігенти-москвофіли, в першій мірі з провінції, повинні хочби з рації санації „Защити Землі" розтяти сміло гордійський вузол штучно викликаного недовіря до українців і перевести ревізію поглядів у нинішній „русскій" політиці та в ідеольогії in capite et in membris.

Велика Британія в обороні своєї морської сили.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Вчора вечором відбувся, як щороку, бенкет Морської Ліги, як у навечеря роковин бою під Трафальґаром. Промовляв льорд Бетті, найпопулярніший нині в Англії адмірал, командант англ. фльоти підчас війни Промова

льорда Бетті була пересторогою, що бритійська фльота далеко не стоїть на тому рівені, на якому повинна стояти, як показчик найбільшої морської великодержави. Промовець виступив проти американського паритету, устійненого на льондонській конференції в 1930 році і заявив, що число 50-ти кружляків, визначене тоді за те, щоби приподобатися Америці, не відповідає зовсім потребам Вел. Британії, яка повинна мати щонайменше 70 кружляків. Персонал військової маринарки В. Британії зменшений. Нині англійська воєнна маринарка має 90.000 людей, а це стан на 35 відс. менший від стану з 1914 року. Тимчасом маринарка Злучених Держав має 107.000 людей, себто на 60 відс. більше, ніж мала в 1914 р. Японська маринарка мала вже в 1931. р. 88.000 людей, себто на 74 відс. більше, ніж у 1914 р. Нині вона рахує певне ще більше і мабуть вже зрівналася з воєнною маринаркою Вел. Британії. Промовець звернув увагою що кредит Вел. Британії є реституований, але його жертвою впала оборонна сила держави. Інші держави не відзискали свого кредиту, зате зберігли

свою збройну силу. Тепер, коли фінансові клопоти Англії менші, треба приступити до збільшення її збройних сил.

—o—

Кардинал Бертрам в обороні політичної толеранції.

БЕРЛІН, ПАТ. Кардинал Бертрам, архиепископ в Бреслав, після повороту з Риму оголосив у „Шлезіше Цтґ." пастирського листа, який зробив у Німеччині велике враження. Кардинал висловлює свою журбу за долю тих, які вже давніше, в державі, опертій на партіях, у почутті релігійного обовязку йшли за провідниками, що теж протиставлялися марксизмові й комунізмові. Ті люди старалися щиро служити для добра народу, держави, релігії і церкви і нині теж готові віддати свої сили новому режімові для спільного добра.

Ліквідація німецьких нац.-соц. у Чехословаччині.

ПРАГА, ПАТ. У вислідi ревізій, переведених в домівках розвязаної партії німецьких націонал-соціялістів та в помешканнях її членів, ствердили, що ця партія діставала з Німеччини постійні субсидії у висоті по 5 міл. чеських корон місячно. В найближчім часі мають перевести ще ревізію в домівках соймового і сенатського клюбу розвязаної партії; ці домівки покищо лише запечатано.

Бувший цісар Вільгельм про виступ Німеччини:

Амстердамські часописи повідомляють, що бувший цісар сказав одному анґлійському журналістові, що виступ Німеччини з Ліґи Націй це льоґічний наслідок поведінки з Німеччиною. Він дивується, що Німеччина скорше не виступила з Ліґи Націй. На запит, чи скоро думає вернутися в Німеччину, бувш. цісар відповів, що канцлер має тепер на голові інші річи, а не відбудову монархії.

БІЛЬШОВИЦЬКІ ЛІТАКИ ЛЕТЯТЬ ДО ПАРИЖА.

Небаром через Варшаву, Прагу, Базель до Парижа має відлетіти 14 більшовицьких літаків. Один із пільотів, що летять до Парижа є летун Левоневський, рідний брат пок. Левоневського, сольського летуна, що згинув трагічною смертю. Полетить і відомий летун Чухновський, що вславився врятуванням арктичної виправи ґен. Нобіле. Крім цього проєктують другий рейд пасажирських літаків м. н. 5-моторовий, в якому може поміститися 40 людей та 8-моторовий „Максим Горкий", який будують.

КАТАСТРОФА КОРАБЛЯ.

ТОКІО, 20. 10. ПАТ. Японський корабель „Йошімамуру", на чердаку якого було 80 людей, в цьому 58 залоги, затонув біля Кобе. Причиною катастрофи була пожежа.

ТОКІО, 20. 10. ПАТ. Згідно з останніми даними в катастрофі корабля „Йошімамуру" згинуло 70 людей; врятувалося 51. Ті, що врятувалися, зображують жахливі сцени, які відбувалися, як корабель став потопати.

10.000 ДОЛЯРІВ ЗА КНЯЗЯ.

БАНҐКОК, 20. 10. ПАТ. Уряд визначив нагороду 10.000 долярів за схоплення князя Боварадея. Урядові війська, що є на півночі краю, посуваються на південь, щоби заатакувати головні сили повстанців. У столиці й околиці, де проголосили воєнний стан, спокійно. Уряд домагається, щоби повстанці, які заняли летунський майдан в Донмуанзі, піддалися. Інакше грозить бомбардуванням.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ Т-ВА ПРИХИЛЬНИКІВ ОСВІТИ! ВИРІВНЮЙТЕ ВКЛАДКИ!

Найвищий Суд скасував присуд у справі С. Семенюка.

У мин. році окружний суд у Рівнім на Волині засудив Степана Семенюка на 3 роки вязниці і 42 інших обвинувачених на кару від 6 міс. до 8 літ за приналежність до ОУН. Оборона зголосила проти того присуду апеляцію щодо всіх засуджених, а прокуратор зі свого боку щодо виміру кари Степанові Семенюкові, при чому одначе прокуратор спізнив 3-денний речинець для зголошення апеляції. Всетаки окр. суд у Рівнім признав йому той речинець. 17. лютого і 10. травня відбулися розправи перед апеляційним судом у Любліні, де вязні первісний присуд супроти всіх затвердили, а Семенюк дістав підвищення кари до 8 літ. Оборонці зголосили відклик до Найвищого Суду, перед яким в днях 18—19. ц. м. відбулася касаційна розправа. Найвищий Суд скасував присуд апеляційного суду і тому розправа відбудеться вдруге у Любліні. Найвищий Суд розглядав касацію лише щодо підсудних, які перебувають у вязниці; касація не торкалася тих, яким кару тимчасово припинили чи які взагалі перебувають на вільній стопі.

Боронили в усіх трьох інстанціях пос. д-р В. Загайкевич пос. д-р Д. Ладика й адв. Вагринівський.

АМЕРИКАНСЬКО-БІЛЬШОВИЦЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ.

З Вашинґтону повідомляють, що американсько-більшовицьке зближення поступило вже так значно вперед, що Зл. Держави може в листопаді визнають СРСР. Сен. Борат який виїхав до СРСР, одержав широкі повновласти. Кажуть, що сен. Борат буде першим амбасадором Зл. Держав у СРСР.

СТРАЙК ФАРМЕРІВ.

НЮЙОРК, 20. 10. ПАТ. Союз фармерів у стейті Мінесота проголосив від суботи страйк фармерів, щоби присилувати Вашинґтон опрацювати кодекс для хліборобів. Фармери сподіються теж, що доведуть до підвишки цін рільничих продуктів.

Кооперативний курс.

Дня 1. листопада ц. р. розпочинається п'ятий з черги практичний курс „Сільського Господаря" в Янчині, а саме кооперативний курс, який буде тревати до 14. грудня ц. р.

На цьому курсі будуть вчити фахівці Ревізійного Союзу Українських Кооператив, Центросоюзу і „Маслосоюзу". На курсі буде подаватися найважніші відомости з кооперації, при чому головну вагу звернеться на орґанізацію збуту сільсько-господарських продуктів.

На цей курс приймається нових учасників. Нові учасники платять 5 зол. вписового і місячно по 20 зол. за науку, а 30 зол. на удержання.

Ближчі інформації подає на бажання Управа Практичних Курсів „Сільського Господаря" в Янчині (почта в місці).

НОВИНКИ

— **Футра мужеські й жіночі** виконує по найновішим фасонам дешево й солідно **Евген Говикович, Львів, ул. Домініканська ч. 4.** 324 20-Х

— **Кравецька робітня** Михайла Стеця, Львів Ягайлонська 24. 312 9-10

— **Овочеві щепи і кущі,** певні щодо відмін, гарні та здорові, замовляйте в одинокій українській фірмі А. ТЕРПИЛЯК в Залукві, почта і стація Галич. Телефон: Галич ч. 1. Конто ПКС ч. 500.855. Цінники та оферти безплатно. 7—10

— **Одностайна міжпартійна плятформа.** Як зачуваємо всі українські партії, залишаючи без зміни свою ідеольогію і тактику, — погодилися на таку спільну плятформу: 1) Всі вживаємо лише цикорії „Луна". 2) Цикорія „Луна" це знаменитий виріб одинокої української кооперативної фабрики. 3) Купуємо лише у тих крамницях, де є на складі цикорія „Луна". 4) Підтримуємо і поширюємо взагалі вироби українського промислу, бо це одинокий спосіб дати працю нашим безробітним. 291

— **Музичне Товариство ім. Лисенка** повідомляє: В неділю 22. ц. м. в 7. год. веч. відбудеться в малій салі камеральний вечір із творів Брамса у виконанні Галі, Стефи і Марії Левицьких. Реферат дир. Барвінського. Вступ вільний. Добровільні датки на бідну шкільну молодь. 2-2

— **Конфіската „Діла".** Вчорашнє (277) число нашого органу підпало конфіскаті за 32 рядки передової статті **„Історичний день".** Це вже 33-тя з черги конфіската „Діла" в цьому році.

— **Дар артиста Ів. Труша для редакції „Діла".** Нині подарував наш загально і почесно відомий артист-маляр Іван Труш прегарний великий пейсаж своєї кисти нашій Редакції. На образі власноручна дедикація артиста для Редакції „Діла". На цьому місці складаємо шановному артистові щиру подяку за цей дар.

— **„Лихоліття України".** Під цим наголовком появилась саме брошура **Василя Мудрого,** що вийшла накладом Українського Громадського Комітету Рятунку України (сторін 132, 16°, Львів, Підваля ч. 7). На зміст публікації складаються такі розділи: Недоля України. Як більшовики опанували Україну. Як більшовики робили соціялістичну державу з України. Як повстав Союз Совітських Соц. Республик. Як зорганізована влада на Україні. Національна політика комуністів на Україні. Більшовицька політика господарського визиску та руїни на Україні. Яка була сільсько-господарська політика більшовиків на Україні та до чого вона довела. Закінчення. Джерела. — Додатки: І. Голоси чужинної преси про голод на Україні. II. Більшовицькі документи про відносини на Україні. III. Оповідання втікачів про голод. IV. Листи з України. — Український Громадський Комітет Рятунку України у Львові. — Як кожний бачить зі змісту брошури, вона розрахована на масового читача і надається зна

менито до поширення в усіх кругах нашого народу в краю і на еміграції. Зокрема добру прислугу віддасть ця публікація не тільки референтам на протестаційних зборах і нарадах, але й усім тим, що живуть серед народу і бажалиб освідомити його про всі ті страхіття, які переживає весь український нарід у межах більшовицького царства. Брошура коштує тільки 1 золотий. Головний склад у книгарні „Просвіти", Львів, Руська 1.

— **Покарали за похід на цвинтар.** 4. VI. ц. р. відбувся в Отинії, як це буває кожного року, церковний похід на місцевий цвинтар при співучасти духовенства і делеґатів з вінцями. На цвинтарі відбулася панахида за поляглих. Похід той чисто релігійного характеру. Та проте староство в Товмачі покарало в карно-адміністраційній дорозі д-ра Степана Дрогомирецького, адв. в Отинії, за „неправне організування маніфестаційних походів" рішенням з дня 5. 10. 1933. Нр. Кl. 3823/33 гривною у квоті 15 зол., а Гната Іванчишина і Юрка Мельницького с. Михайла та Василя Зеленецького с. Петра, всіх у Винограді, за „участь у зїзді без дозволу" рішенням з дня 4. 10. 1933. Кl. 3720, 3721, 3722/33 гривною по 10 зол., або карою арешту по три дні. Проти того рішення внесли засуджені вимогу спрямувати справу до окружного суду.

— **Українське Т-во Допомоги Інвалідам** подає до відома Українського Громадянства, що в неділю, 22. жовтня ц. р. буде переводити під церквами й українськими установами у Львові прилюдну збірку жертв до пушок на українських інвалідів. Маємо надію, що ніхто не відмовить своєї жертви інвалідам УГА.— **УКТОДІ.**

— **Два концерти польських ревелерсів** відбудуться в імпрезі концертового бюра М. Тірка в понеділок 23-го і четвер 26-го ц. м. в салі кіна „Апольо". В обох концертах, яких програма присвячена виключно легкій музиці, виступить відомий хор Еріяна і як новинка у Львові, перший жіночий ансамбль ревелерсів.

— **Хто виграв на льотерії?** В 2-ому дні тягнення клясової льотерії впали виграні на такі числа: 15.000 зол. на ч. 52822. 2.000 зол. на ч. 10704. 1.000 зол. на ч. 65227, 85696, 126420. 400 зол. на ч. 47696, 52653, 65749, 167857. 15.000 зол. на ч. 75252. 5.000 зол. на ч. 137740. 2.000 зол. на ч. 68319, 158999. 1.000 зол. на ч. 17522, 43947, 119168, 129365. 500 зол. на ч. 22675, 35884, 123893, 141320, 148698, 162755, 165513. 400 зол. на ч. 1810, 6689, 9672, 22991, 66620, 86932, 109002, 115147, 118123, 140900, 160643.

— **Трамвай наїхав на віз.** На вул. Янівській у Львові трамвай наїхав на віз Сол. Гехта, торговця нагробників. Гехта, що йшов при возі, трамвай роздавив. Кондуктора арештували.

— **Вбив батька.** В Кудобинцях (Зборівщина) Іван Бутайський застрілив свого батька, громадського секретаря. Син признався до вбивства. Виправдується тим, що програв із батьком процес за землю.

— **Присуд за селянські заворушення.** В пятницю закінчилася в ряшівському суді розправа за селянські заворушення в Вульці. Із 42 обвинувачених 32 засудили на ріжні кари від 3 літ до 3 і пів місяця. Десятьох обвинувачених суд увільнив. Більшість обвинувачених засудили за участь у зборах, кількох за крадіж, за спротив владі, а обв. Кокошку на 10 місяців за прилюдну обиду й висмівання польської держави.

— **Ріжні вістки.** У політехніці в Будапешті повторились гострі виступи християнських студентів проти жидівських, яких викидали з викладів і били; ректорат повів суворе слідство. — Альберт Айнштайн, славний фізик, приїхав до Америки і викладатиме покищо в університеті Прінставн. — Помер тирольський поет Альберт Трентіні у 55 р. життя; він належав до клясиків тирольської літератури і видав чимало поезій і більших повістей. — В околиці Мемеля недалеко литовського кордону розійшлася чутка, що над рікою Мемель закопаний великий воєнний скарб Наполеона; люди кинулись шукати за скарбом і тисячі мандрують туди зі східної Пруссії і Литви. — Відомий польський маляр Стан. Похвальський найшов у Кракові досі невідомий образ Рембрандта і відновив його. — У Будапешті трапились останніми днями дві великі крадежі у двох банках на 40.096 і 50.000 пенґо; поліція підозріває роботу міжнародніх вломників. — У Відні в шпиталі 13-літня гімназистка стала матірю.

— **Прикра помилка** трапилась учора поважному праському денникові „Праґер Пресе", що має звичайно першорядні інформації. За цим денником передали ми звістку про смерть російського фільософа Миколи Лоського. Виявляється, що редакція переплутала його з Костем Лоським, нашим земляком, якого некрольоґ теж подала попереднього дня і нині спростовує цю інфромацію: Микола Лоський не вмер.

— **Велитенська німецька вистава.** У Берліні жваво підготовляються до вистави, що тріватиме від 17 березня до 1. травня 1934 під гаслом „Німецький нарід — німецька праця". Буде це історично-культурний огляд надбання Німеччини, головно зі становища расового розвитку. Поруч картини дотеперішнього розвитку, важніших технічних осягів сучасности, буде зображена теж картина наміченої будуччини. Деякі німецькі часописи впевняють, що буде це найбільша післявоєнна вистава.

— **Товариство Гувера в українському павільоні.** Наша американська преса передає новинку, що попередній президент Злуч. Держав Гувер, коли оглядав виставу в Шікаґо, попав до українського павільону разом з товариством, з яким прийшов на виставу. „Попав" дослівно, бо все товариство втікало перед дощем і сховалося до найближчого павільону. Гувер не ввійшов до середини, тільки присів на ґанку. Зате решта товариства зайшла до середини і з цікавістю оглядала наші експонати, особливо мапи України, зроблені Подебрадською Академією.

— **Англійці приймають німецьких професорів,** головно жидів, що приневолені покидати свої становища наслідком нового політичного курсу. Усі професори університетів в Оксфорді, Кеймбрідж і Економічної Школи в Льондоні заявили, що добровільно признають 2 відсотки зі своїх платень на окремий фонд допомоги прогнаним професорам. Крім цього всі англійські університети призначають кілька безплатних місць для німецьких студентів-еміґрантів. Крім цього у ріжних університетах уже дістали місця такі німецькі професори: Давид Кац, Фріц Панет, Ґ. Наґельшмідт, О. Канторович, М. Бон, К. Мангайм і Е. Альтшуль.

— **Порозуміння з малпами.** Професор американського університету в Ейль д-р Джон Вульф найшов цікавий спосіб, як порозумівати-ся з малпами. Він побудував автомати, звідки малпи могли діставати всяку страву і предмети, вкидаючи відповідну монету. Згодом почали вони висловлювати теж свої інші бажання при помочі автоматів: нпр. кидали монету в відповідне місце на знак, що хотять іти до клітки, бавитися, тощо. Досліди в тім напрямку ведуться далі у згаданім університеті.

— **Даладіє на трьох моторах.** „Левр" повідомляє, що премієр Даладіє, як міністр військових справ, одержав тримоторовий літак, яким могтиме користуватися кожної хвилини.

— **Примхи природи.** У південнім Гарці зрубали дерево, яке при перерізі мало виразний рисунок залізного хреста. Обрахували, що воно засаджене в 1813 р. саме тоді, коли Фридрих Вільгельм III. оснував ордер „залізного хреста".

ВІДГУКИ ДНЯ.

Календар „Червоної Калини".

Узяв до рук календар
І сам уже не знаю,
Чи справді все те було,
Про що тепер читаю...

Чи були в нас прапори
І пісня і орхестра,
І ті грізні гармати
І та кіннота бистра...

І довгий лан піхоти
(Ох, якним легко йшлося!),
А над ланом баґнети
Як золоте колосся...

Карпати... Ключ... Маківка...
Дністер... Обидві Липи...
І горб страшний — Лисоня,
Що стільки крови випив.

А потім... потім... потім...
Не курінї — бриґади,
І не полки — корпуси,
Зовсім не для паради.

І город Льва і Чортків,
І Збруч у мряці ранній,
І сонце на шоломах,
І Київ злотобанний...

Узяв до рук календар
І сам уже не знаю,
Чи справді все те було,
Про що тепер читаю?!...

Галактіон Чіпка.

— **Злочинець допомагає париській поліції.** Два тижні вся французька поліція шукала по всій Франції вбийника популярного париського директора Діфрена, якого найшли вбитого в його бюрі. Діфрена вбив хтось тупим предметом. Слідство ствердило, що це був якийсь моряк, що відвідував директора. Навіть опис, як виглядав, був досить точний, але 10.000 детективів, що стежили за всіма моряками у краю і на кордонах, не найшли винуватця. Аж тепер приходить звістка із еспанського міста Сантандер, що там у французького консуля зявився Андре Пієрра і признався до вбивства Діфрена. Всі дані згоджуються з переведеним слідством. Навіть здогад поліції, що злочин був на тлі гомосексуальнім, виправдується. Незрозуміле тільки одно, як убийник утік і чому поліція не могла ствердити, як зветься той моряк, що саме в день убивства дістав від Діфрена безплатну карту до театру і що розмовляв із ним на перерві у фоє підчас вистави.

— **Небезпечно бенкетувати у вязниці.** Перед судом присяглих у Марсейль має станути молода, прегарна жінка, Жермена Д'Анґлемон за вбивство префекта поліції. Підклад цього вбивства еротичний. Французи мають спеціяльну назву на цього роду судові справи „пристрасні злочини" у значінні злочинів, довершених у приступі пристрасти. Симпатія преси, а за нею і публики, була на боці обвинуваченої. Досі сидить вона у слідчій вязниці і жде на процес. Поліція сама не настоювала на тому, щоби розмазувати всі обставини вбивства, які видко не промовляли в користь убитого. Крім цього Анґлемон мала інші широкі звязки, що сягали до визначних осіб. Такі справи мусіли би виринути на процесі. Та ось у пресу попала звістка про те, який є дійсний „вязничний" харч гарної убивниці. Згідно з законом вона має право діставати до слідчої вязниці власний харч. Виявилось, що сусідній ресторан доставляє їй щодня бажанти, гомари, устриці і кілька пляшок шампанського вина. Ця ревеляція настроїла відразу всю опінію проти молодої Жермени, яка весь час прикидалася нещасливою дівчиною, що хоче відпокутувати свій гріх. Впливи її високих приятелів мабуть не поможуть; загал є тої гадки, що хто може бенкетувати у вязничній келії, той повинен виправдатися перед судом зі свого життя і вияснити, звідки бере гроші на княжі страви.

З театру.

МІСЬКИЙ ВЕЛИКИЙ ТЕАТР: *„БАКХАНТКИ“*, трагедія Евріпіда.

Помста бога Діонізія за те, що найшовся во-лодар, який піддав у сумнів його божеську похо-дження і почав боротися з бакхічними оргіями в його честь. Нині дехто міг би розуміти таку бо-ротьбу як протиалькогольну акцію. Хто ве ро-зуміє дуже добре всіх символів із грецької міто-льогії і глибокого зв'язку грецького світогляду з пошаною Діонізія — бога вина, дощу, творчого пориву, сина землі і Зевеса, той дивиться розсія-ним поглядом на всі ті конфлікти, зовсім для ньо-го байдужі. Те, що було трагедією для греків стає звичайною театральною машиною з диво-глядними масками для нас, коли не знаємо релі-гійної старогрецької символіки, ще й відношення Евріпіда до неї. Кажуть, що Сократ ніколи не ходив до театру, тільки тоді, коли ставили пєси Евріпіда, великого скептика і діялектика. Скіль-ки є у нас нині Сократів? *м. р.*

—o—

З концертової салі.

Сергій Прокофєв.

За розмірно недовгий час робить нашому містові честь, заїзджаючи до нього, вже другий великий представник сучасної музики: після Моріса Равеля — Сергій Прокофєв. Ані своєю твор-чістю, ані зовнішнім виглядом вони не мають ні-чого спільного. Прокофєв, автор декількох опер, балетів і численних симфонічних творів, пред-ставив львівській публиці тільки одну ділянку своєї творчости, фортепяному, інтерпретуючи осо-бисто свої твори. Це феноменальний пяніст, який розпоряджає не тільки максимальною віртуозі-стю десяти — просто залізних — пальців, але й вечуваною технікою динаміки і кольористики звуку. Він—тип не романтично-чуттєвого пяніста, тільки зрівноваженого — моторичного — при чо-му ця моторичність і псевдо-„сухість“ захоплює.

Одним словом: Прокофєв-композитор не мо-же мати ідеальнішого виконавця своїх фортепя-нових творів як Прокофєва-пяніста. Його творча сила лежить в інвенції химерности, мозаїково-сти, несподіваного. Йому бракує широкої лінії тематичної чи мотивної, могутности формаль-ної будови чи врешті навіть — внутрішньої гли-бини. Його музичні думки короткі, доганяють одна одну, невикористані, нерозбудовані — хоча, до речі, вони здебільша і не надаються для роз-будови. Примхуваті і нежданні, майже на всіх творах лишають враження мозаїки. Будучи ціл-ковито тональним у своїй гармоніці — Прокофєв всеж наскрізь сучасний: в першу чергу своїм аромантизмом.

Найхарактеристичніші для його фортепяно-вої творчости — це такі твори, як „Перелетні ві-зії“, які проявляють усі згадані риси його таланту.

Публика, головно молодь, якої на салі було більше, як звичайно — приймала Прокофєва більш як сердечно. Відрадне явище!

ант. руд.

СПОРТ.

ТАБЕЛЯ ЗА ВХІД ДО ОКРУЖНОЇ ЛІГИ.

	гор	пунк.	відн. вор.
1. Лехія	20	28	57:22
2. Україна	**21**	**25**	**54:37**
3. Світезь	18	24	35:27
4. Ресовія	19	22	35:23
5. Ревера	19	22	33:31
6. Погонь І. Б	18	21	32:26
7. Погонь (Стрий)	21	21	27:38
8. Гасмонея	19	20	26:26
9. Сокіл II.	18	19	35:35
10. Огнісно	17	16	39:39
11. Білий Орел	20	15	48:41
12. Ольд-Бої	22	1	7:52

З табелі бачимо, що до Окружної Ліги закваліфі-кувалися напевно, як досі, тільки Лехія, Україна і Сві-тезь, не рахуючи очевидно перемиської Погоні, що відпала від дальших розгривок за вхід до Ліги загаль-но державної і входить тимсамим до Ліги Окружної. Значить за дальші 4 місця (Окр. Ліга буде складатися з 8 клюбів) мусять змагатися: Ресовія, Ревера, Погонь І. Б., Гасмонея, Погонь-Стрий, Сокіл II. та Огнісно, а Бі-лий Орел та Ольд-Бої залишаються остаточно в А клясі.

Щодо України, яка в цьому сезоні мала і добрі і слабші сторони, то слід замітити, що українська дружи-на в останніх кількох змаганнях виявила незвичайну до-зу амбіції й жертвенности, що в сполуці з високими технічними вальорами дозволило їй заняти в табелі по-чесне друге місце. (В дійсности навіть перше, бо Лехія не має ще зверифікованих двох вок-оверів з Ольд-Боя-ми, які, як відомо, відступили від дальших розгривок). Добра льоката України заслуговує на тимбільшу увагу, що наша дружина не зражується тим, що має немало противників серед своїх, які підставляють їй ногу, де тільки можуть, а все те тільки тому, що Україна, не ма-ючи просто ніяких поважних противників серед своїх, примушена змагатися з чужими дружинами, аби не тіль-ки вдержати свій рівень, але й поступати дальше впе-ред. Хто недоцінює успіхів України і вимагає неможли-вого, нехай погляне на льокату Гасмонеї, яка ще кіль-ка літ тому грала в державній Лізі, а нині опинилася в табелі на осьмому місці і мусить напружити всі свої си-ли, аби могти ввійти до Окр. Ліги, при чому вигляди її взагалі не надто світлі. А не забуваймо, що Гасмонея, в противенстві до України, має сильні матеріяльні осно-ви, підтримку всього жидівського громадянства, окре-мого тренера і т. д. і т. д.

—o—

Листування Редакції.

Наша редакція прохає когонебудь із американських земляків подати їй теперішню адресу мистця Олексан-дра Архипенка.

ЗАСНОВУЙТЕ КРУЖКИ Т. П. О.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 21. X. год. 7.30 веч. „Бахантки“.

Неділя, 22. X. год. 3.30 попол. „III. пов. кімната ч. 17“ (Ціни найнижчі).

Неділя, 22. X. год. 7.30 веч. „Бахантки“.

Театр Ріжнородностей.

Субота, 21. X. год. 7.30 веч. „Дика бжола“.

Неділя, 22. X. год. 3.30 попол. „Готівка“ (Ціни найнижчі).

Неділя, 22. X. год. 7.30 веч. „Дика бжола“.

Кіна.

АДРІЯ.: „Безіменні герої“ та „Франкенштайн“.

АПОЛЬО: „Кавказькі ночі“.

АТЛЯНТИК: „Кінг-Конг“.

ВАНДА: „Москва без маски“.

КАСІНО: „Осміх щастя“.

КОПЕРНИК: „Пісня над піснями“ (Марлена Дітріх).

КОЛІСЕЙ: „Дочка Сходу“ та ревія „Останній карнавал“.

МАРУСЕНЬКА: „Онкель Мозес“ (Шалома Аша).

МІРАЖ: „Виклята жінка“, „Ц. к. команда сердець“.

МУЗА: „Мата Гарі“ (Ґрета Ґарбо, Рамон Новаро).

ПАЛЯС: „12 крісел“ (Власта Буріян, Димша).

ПАН: „Мадярська рапсодія“.

ПАСАЖ: „Золото чортівського провалля“ (Боб Костер), „Мистець боксу — це я“ (Біллі Солівен).

СТИЛЕВЕ: „Королева скорости“ та ревія „Веселий страгач“.

ХИМЕРА: „Її Княжа Величність“ (із Ліліяною Гарвей).

УТІХА: „Поручник маринарки“ та ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 21. жовтня 1933.

Братислава (279,3) 12.35 Концерт; **Мілано** (331,5)) 21.00 „Аїда“ оп. Вердія; **Брно** (342,1) 10.10 Концерт; **Берлін** (419) 20.05 Веселий вечір; **Білгород** (429,7) 17.00, 19.30 Пісоньки; **Рим** (441,2) 17.15 Концерт; **Прага** (488,6) 18.30 „Савітрі“ оп. Гольста; **Відень** (517,2) 12.00, 13.10 Концерт; **Рига** (525) 18.30 „Евген Онєгін“ оп. Чайковського; **Будапешт** (550,5) 19.15 Хор, 20.00 „Аннабаль“ оп. Мартоша; **Харків** (937,5) 9.00, 15.00, 16.20, 19.00 Концерт, 10.00 Марші, 13.50 „Комсомол“ у музиці та пісні.

Неділя, 22. жовтня 1933.

Кенігсберг (217,1) 15.20 Концерт; **Братислава** (279,3) 19.50 Вечір оперетки; **Мілано** (331,4) 17.00 Музика; **Лайпціг** (327,5) 18.20 Конц. вальси на фортепян; **Берлін** (419) 20.05 „Максим і Марко“ (на осн. Буша); **Білгород** (429,7) 11.30, 13.00, 15.30 Нар. пісні, 20.40 „Севільський цирульник“ оп. Россінія (з грамофону); **Рим** (441,2) 17.15 Вок. інструм. концерт, 21.00 „Пінота“, „Кавалерія Рустікана“ оп. Масканія; **Прага** (486,6) 15.30 Трансм. з Буріянового Театру „Пан начальник стації“; **Відень** (517,2) 10.50 Спів (Тавше, баритон), 12.00, 16.13, 19.00 Концерт, 20.30 „Княжна Шикаго“ оп. Кальмана; **Мінхен** (332,9) 18.31 „Кавалір Срібної Рожі“ оп. Р. Штравса; **Будапешт** (550,5) 17.00 Сільська орхестра, 18.45 Арії; **Харків** (937,5) 8.40, 9.00, 13.50, 15.00, 16.30 Концерт, 18.00 Рос. камер. музика, 19.00 Квартет, 20.30 Муз. авдиція.

Львівське радіо.

Субота, 21. жовтня 1933.

7.00—7.55 Ранішня авдиція; 12.05 Військові марші (з грамофону); 12.30 Полудневий денник, Метеорольог. вістки; 12.35 Танкова музика (з грамофону); 15.30 Господарські вістки; 15.55, 17.50 Грамофон; 16.00 Авд. для хорих, сальонова орхестра; 16.40 Лекція фр. мови; 16.55 Камер. музика ріжних народів; 17.50 З минулого Львова; 18.20 Легка музика; 19.05 Всячина; 19.25 Літер. чвертьгодина: „На роботу“; 19.45 Веч. денник; 20.00 Легка музика, пісоньки; 21.00 Почт. техн. скринька; 21.10 Шопенівський концерт; 22.00 Відчит у чужій мові; 22.15 Спортові вістки; 22.25 Танкова музика; 23.05 Концерт мандолінистів.

Неділя, 22. жовтня 1933.

9.00—9.55 Ранішня авдиція; 10.45 Рел. музика з грам. плит; 12.15, 13.12 Муз. поранок, спів; 13.00 Балачка для працюючих; 14.00 Збіжева політика держав і співпраця рільних продуцентів; 14.15 Рільнича біржа; 14.20 Хор; 15.00 Сладкові непорозуміння на селі; 15.20 Сальонова орхестра; 15.45 Фрагмент із лігового мечу Рух — ЛКС; 16.00 Для дітей: „А то читання?“, Пісоньки, „Шпакові пригоди“; 16.30 Великі артисти (з грам. плит); 15.45 Вступ до „Ірідіона“; 17.00 „Диск і книжка“; 17.15 Нар. мистецька й патріотична пісня (хор); 18.00 „Катаринка“ Б. Пруса; 18.50 „При ватрі“ скавтівські пісні; 19.10 Всячина; 19.50 Легка музика, пісоньки; 20.50 Веч. денник; 21.00 Відчит; 21.15 На веселій львівській хвилі (спортова авдиція); 22.15, 22.16 Спортові вістки; 22.25 Танк. музика; 23.05 Найгарніші твори з грам. плит.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У пятницю Банк Польський платив за доляра 6.10 зол., у приватних оборотах 6.16—6.20 зол.

ВАРШАВСЬКА БІРЖА.

Девізи (трансакції):

Берлін 209.50, Льондон 28.30, Париж 34.90, Швайцарія 172.95.

Зол. доляр 8.99, зол. рубель 4.67.

Процентові папери:

3-проц. поз. будів. 38.70, 7-проц. поз. стабіл. 51.50, 4-проц. поз. інвест. 104, 5-проц. поз. конверс. 50.75, 5-проц. поз. залізн. 44, Банк Польський 80.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА“.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 20. X.: масло пр. дес. 2.90 зол., молоко 19 сот., сметана 90 сот., яйця 4—4.10 зол. Тенденція на масло і сметану удержана, на молоко і яйця сильна.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.